

Harku Vallavalitsus
Kallaste tn 12
Tabasalu alevik
76901, Harju maakond,
75014132

15.05.2026 nr 11.3-1/26/2533

FINANTSKORREKTSIOONI OTSUS

Riigi Tugiteenuste Keskus teeb finantskorrektsiooni otsuse Harku Vallavalitsuse (*edaspidi toetuse saaja*) projektile nr 2021-2027.4.09.24-0075 „Sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine Harku vallas“.

Finantskorrektsiooni põhjuseks on projektiga seotud **riigihankes nr 287612** „Harku Vallavalitsuse 2 sõiduauto täisteenusrent“ esinenud rikkumised.

- Rikkumine I. Samalaadsete asjade ostud on jaotatud üksikhangeteks ja nende eeldatavad maksumused jäetud nõuetekohaselt summeerimata. Sellega on rikutud riigihangete seaduse § 28 lg 1 ja 2.
- Rikkumine II. Korraldatud on lihthange, kuid hanke maksumus ületab avatud menetluse piirmäära ning sellega on rikutud riigihangete seaduse § 23 lg 2 p 1, § 24 lg 1 p 2 ja § 14 lg 2 p 1.

Rakendusüksus otsustab:

1. kohaldada rikkumisele **10%** finantskorrektsiooni määra;
2. vähendada projekti abikõlblikke kulusid ja eelarvet **213,34 euro võrra**, millest toetus moodustab 170,67 eurot ja omafinantseering 42,67 eurot;
3. edaspidi vähendada riigihankega nr 287612 seotud abikõlblikke kulusid samuti 10% võrra, mille võrra väheneb ka projekti eelarve;
4. muuta projekti taotluse osalise rahuldamise otsuse punkti 2 järgmiselt: „2. Projekti abikõlblike kulude kogumaksumus on 278 671,66 eurot, millest toetuse määr on kuni 80% projekti toetatavatest kuludest ja maksimaalne suurus 222 937,33 eurot ja omafinantseering on minimaalselt 20% summas 55 734,33 eurot.“

Otsus koosneb järgmistest osadest: [õiguslikud alused](#), [asjaolud ja selgitused](#), [finantskorrektsiooni põhjendused](#), [korrektsioonimäär](#), [rikkumise summa ja eelarve vähendamine](#), [ärakuulamine](#), [vaidlustamine](#)

ÕIGUSLIKUD ALUSED

- perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 28;
- Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 p 2, § 35 lg 1, § 36;
- Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ÜM2014*) § 22 lg 3 p 2 ja lg 4 ning § 22⁸;
- sotsiaalkaitseministri 21.12.2023 määruse nr 74 „Sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine kohalikul tasandil“ (edaspidi *meetme määrus*) § 25;
- Riigi Tugiteenuste Keskuse (eelnevalt ja edaspidi *RTK* või *rakendusüksus*) 15.07.2024 toetuse taotluse osalise rahuldamise otsus nr 11.4-34/24/756 (edaspidi *taotluse rahuldamise otsus* või *TRO*) punkt 13;
- riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) § 28 lg 1 ja lg 2, § 23 lg 2 p 1, § 24 lg 1 p 2 ning § 14 lg 2 p 1 ja § 3.

ASJAOLUD JA SELGITUSED

1. Harku Vallavalitsus (eelnevalt ja edaspidi *toetuse saaja* või *hankija*) korraldas projekti nr 2021-2027.4.09.24-0075 „Sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine Harku vallas“ (eelnevalt ja edaspidi *projekt*) raames riigihangete registris (edaspidi *RHR*) lihthanke „Harku Vallavalitsuse 2 sõiduauto täisteenusrent“ viitenumbriga 287612, hanketeade avaldati 27.11.2024 ja selle eeldatavaks maksumuseks oli 30 000 eurot.
2. Hange oli jaotatud osadeks: osa I *M1 pistikhübriidmootoriga sõiduk* (ühe M1 pistikhübriidmootoriga sõiduauto täisteenusrent 15 kuuks) eeldatava maksumusega 10 000 eurot ning osa II *Invasõiduk* (ühe invasõiduki täisteenuse rent 17 kuuks) eeldatava maksumusega 17 000 eurot.
3. Hanke juurde oli registreerunud viis ettevõtet, määratud tähtjaks (10.02.2025) esitasid pakkumuse kaks ettevõtet. Majanduslikult soodsamaks tunnistati MOBIRE EESTI AS (10814092) pakkumus käibemaksuta maksumuses järgmiselt: hanke osa I - 11 550 eurot ja hanke osa II - 27 192,35 eurot. Eduka pakkujaga sõlmiti 31.12.2024 hankelepingud nr 5-9/4/25 käibemaksuta maksumuses 11 500 eurot ja nr 5-9/5/25 käibemaksuta maksumuses 27 188,95 eurot.
4. Toetuse saaja on tänaseks (26.03.2026) esitanud rakendusüksusele projekti tegevuse 12 „Kvaliteetse teenuse pakkumiseks kohandatud auto ja invabussi kasutusrenti võtmine (sh ka *FleetComplete* teenus)“ raames kuludokumendid (edaspidi ka *KD*) nr 18-22, mille abikõlblik maksumus on 2133,35 eurot.

Rikkumine I. Samalaadsete asjade ostud on jaotatud üksikhangeteks ja nende eeldatavad maksumused jäetud nõuetekohaselt summeerimata ning sellega on rikutud riigihangete seaduse § 28 lõiget 1 ja 2.

5. Riigihangete registri (edaspidi *RHR* või *register*) andmetel on Harku Vallavalitsus lisaks punktides 1–4 kirjeldatud hankele viinud Harku Vallavalitsuse viie sõiduauto täisteenusrendi ostmiseks läbi ka riigihanke nr 276833 (edaspidi *RH 276833*). Hanketeade avaldati RHR-s 15.04.2024, pakkumuste esitamise tähtaeg oli 09.05.2024 ja hange korraldati avatud

hankemenetlusena. Edukalt pakkujalt Hansarent OÜ osteti nelja mahtuniversaalsõiduki ja ühe pikap doublecab maasturi rentimist viieks aastaks. Hankelepingute maksumus riigihangete registri andmetel kokku 170 944,20 eurot käibemaksuta summas.

6. Punktides 1-5 toodu põhjal oleks toetuse saaja pidanud kirjeldatud kahte hanget käsitlema ühe üksikhankena ja õige menetlusliigi valimiseks nende eeldatavad maksumused summeerima. Tegemist on samaväärsete ja samalaadsete asjade ostmisega. Kuna summeerimise tulemusena oleks lähtuvalt RHS § 14 lõikest 1 lihthanke piirmäär ületatud, on projektiga seotud RH 287612 läbiviimisel valitud ebaõige menetlusliik.
7. Hankekontrolli käigus palus rakendusüksus toetuse saajal selgitada, miks ei ole RH 276833 ja RH 287612 puhul sama liiki asjade (sõiduautode täisteenusrent) eeldatavaid maksumusi summeeritud ja sellest tulenevalt on RH 287612 läbi viidud lihthankemenetlusena. Rakendusüksus viitas toetuse saajale, et kuna mõlema hanked on välja kuulutatud ja lepingud on sõlmitud riigihangete registri andmetel 2024. aasta jooksul, oleks pidanud hankemenetluse liigi (kas lihthane või avatud hange) otsustamisel lähtuma kahe hanke summeeritud maksumusest (170 944,20+27 000) ja kasutama ka viimase, 2024. aasta lõpus läbi viidud hanke nr 287612 puhul avatud menetlust. Toetuse saaja selgitas 18.06.2025, et esimese hankega (RH 276833) soetati sõidukid Harku Vallavalitsuse **töötajatele tööülesannete täitmiseks**. Teise hankega (RH 287612) soetati sõidukid **isikuhooldusteenuse projekti töötajate** jaoks isikuhooldusteenuse kvaliteetseks pakkumiseks. **Hankija hinnangul ei ole tegemist sama eesmärgi saavutamiseks ja funktsionaalselt koostoimivate asjadega.**
8. 19.06.2025 saadetud päringus viitas rakendusüksus asjaolule, et tegemist on autode täisteenusrendi ostmisega ning see, milliseks otstarbeks sõidukit kasutatakse, ei ole piisav põhjus, et kahe hanke summeerimist vältida. Rakendusüksus palus esitada toetuse saajal võimalikud vastuväited, argumendid ja selgitused olukorrale. Toetuse saaja selgitas 25.06.2025, et hankeid RH 276833 ja RH 287612 ei summeeritud, kuna hankes RH 287612 oli tegemist isikuhooldusprojekti raames läbiviidava, ajaliselt piiratud ning eraldiseisva tegevusega, mis erines sisuliselt ja eesmärgilt tavapärase koduteenuse, mida mh tagatakse hankes RH 276833 hangitud sõidukitega, igapäevasest toimimisest. Toetuse saaja hinnangul ei olnud alust hangete RH 276833 ja RH 287612 eeldatavaid maksumusi summeerida, kuna:
  - 8.1. Hanked teenivad erinevaid eesmärke
    - RH 276833 sõidukid on mõeldud vallavalitsuse üldiste tööülesannete täitmiseks,
    - RH 287612 sõidukid on mõeldud isikuhooldusteenuse projektile.
  - 8.2. Hanketegevused on ajaliselt ja sisuliselt eraldiseisvad
    - projektipõhine tegevus on tähtajaline (15–17 kuud),
    - RH 276833 lepingu kestus on 60 kuud.
  - 8.3. Kasutajad ja sihtgrupid erinevad
    - RH 276833 autosid kasutavad erinevad vallavalitsuse teenistujad,
    - RH 287612 sõidukeid kasutavad ainult projekti raames palgatud hooldustöötajad.
  - 8.4. Üks RH 287612 sõidukitest on invakohandusega, mis toetuse saaja hinnangul muudab hanke iseloomu.
9. Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja põhjendused ei anna alust jätta summeerimata sama liiki hangete eeldatavaid maksumusi. Selgitused ei ole piisavad järgmistel põhjustel:
  - 9.1. **Summeerimise aluseks on hanke ese, mitte kasutusotstarve.** RHS § 28 lg 1 kohaldamisel hinnatakse seda, mida hankija ostab, mitte seda, millisel otstarbel või millisel struktuuriüksusel seda hiljem kasutatakse. Mõlema hanke esemeks on sõiduautode täisteenusrendi teenus, mis on liigiliselt ja sisuliselt samalaadne. Erinevad kasutajad, sihtgrupid või tööülesanded ei mõjuta hanke esemeks olevate asjade liiki.

- 9.2. **Projektipõhised või ajaliselt piiratud tegevused ei vabasta summeerimiskohustusest.** RHS ei näe ette, et eraldiseisev projekt, täiendav rahastusallikas või tegevuse ajalisus võimaldaks loobuda sama liiki hangete summeerimisest. Ka ajutise tegevuse jaoks hangitud samalaadsed sõidukid tuleb käsitleda summeerimise kohustuse alla kuuluvana.
- 9.3. **Lepingu kestuse erinevus ei ole õiguslikult oluline.** Rendi pikkus (15–17 kuud vs 60 kuud) ei muuda hanke esemeks olevaid sõidukeid liigiliselt erinevaks ega mõjuta vajadust summeerida eeldatavaid maksumusi õige menetlusliigi määramisel.
- 9.4. **Erilahendusega sõiduk ei muuda hanke üldist iseloomu.** Ühe invakohandusega sõiduki lisamine ei muuda ülejäänud sõidukite liigilist olemust ega anna alust eraldi riigihanke korraldamiseks. Hankija saab vajadusel hankes määratleda eraldi osad, kuid hanke üldine eesjäb samaks: täisteenusrendi sõidukid.
- 9.5. **Hanked on samalaadsed ja toimuvad samal kalendriaastal.** Kuna mõlemad hanked viidi läbi 2024. aastal ning mõlema esemeks on sõiduautode täisteenusrent, oli toetuse saajal kohustus lähtuda summeeritud eeldatavast maksumusest. Summeerimata jätmine tõi kaasa vale menetlusliigi valiku ja seadusest tulenevate rangemate menetlusreeglite vältimise.
10. Rakendusüksus asub seisukohale, et mõlemad hanked olid sisuliselt sama liiki asjade ostmine (sõiduautode täisteenusrent) ja toetuse saaja esitatud selgitused ei ole piisavad, et õigustada kahe hanke eraldi käsitlemist ega vasta RHS § 28 eesmärgile ja sisule. Seega oleks pidanud mõlema hanke (RH 276833 ja RH 287612) eeldatavad maksumused summeerima ja piirmääradest lähtuvalt lihthanke asemel korraldama avatud hankemenetluse. Ostude summeerimata jätmisega on toetuse saaja rikkunud RHS § 28 lõiget 1. Samuti on toetuse saaja rikkunud RHS § 28 lõiget 2, kuna hanke osadeks jagamine (kahe eraldi hanke korraldamine) tõi kaasa seadusest tulenevate rangemate menetlusreeglite (avatud menetlus) vältimise.

Rikkumine II. Korraldatud on lihthange, kuid tegelikult hanke maksumus ületab avatud menetluse piirmäära ning sellega on rikutud riigihangete seaduse § 23 lg 2 p 1, § 24 lg 1 p 2 ja § 14 lg 2 p 1.

11. Toetuse saaja viis läbi lihthankemenetluse sõidukite täisteenusrendi tellimiseks (kaks osa: pistikhübriid ja invasõiduk), kuigi hanke tegelik eeldatav maksumus (arvestades hankedokumentides lubatud lepingu pikendamise ja väljaostmise võimalusi) ületas RHS § 14 lg 2 p 1 kohase **60 000 euro** avatud menetluse piirmäära.
12. Vastavalt 27.11.2024 avaldatud hanketeatele oli hanke eeldatavaks maksumuseks 30 000 eurot. Hange oli jagatud kaheks osaks. Hanke osa I sisaldas ühe M1 pistikhübriidmootoriga sõiduauto täisteenusrenti 15 kuuks eeldatava maksumusega 10 000 eurot ning hanke osa II ühe invasõiduki täisteenuse renti 17 kuuks eeldatava maksumusega 17 000 eurot.
13. Hankedokumentide (lepinguprojekti p 10.7) kohaselt oli hankijal õigus pikendada sõidukite rendiperioodi kuni 24 kuu võrra või osta sõiduk välja selle jääkmaksumusega. Sellest tulenevalt tuleb eeldatav maksumus arvutada maksimaalselt võimaliku lepingu kestvuse ja maksumuse alusel.
14. Arvutuste tulemusel ületas mõlema hankeosa eeldatav maksumus koos lepingus lubatud pikendamise või väljaostmise võimalustega 60 000 euro piirmäära, sõltumata kahest võimalikust meetodikast.

15. Meetod A (rendiperiood + võimaliku pikenduse kogukestus (24 kuud)): osa 1 (pistikhübrid): 30 030¹ eurot, osa 2 (invasõiduk) 65 573,35² eurot, kokku **95 693,35 eurot**.
16. Meetod B (rendiperiood + jääkmaksumus, RHS § 24 lg 1 p 2): osa 1: 40 809,02³ eurot, osa 2: 49 413,95⁴ eurot, kokku **90 222,97 eurot**.
17. Seega eeldatav maksumus ületas avatud menetluse piirmäära mõlemal arvutusviisil. Sellest järeldub, et hankija ei oleks tohtinud lihthankemenetluse tulemusel lepinguid sõlmida.
18. Toetuse saaja selgitas⁵, et eeldatav maksumus kujundati suulise turu-uuringu alusel enne hanke väljakuulutamist, pärast pakkumuste laekumist selgus, et pikendamine või väljaostmine ei ole rahaliselt otstarbekas ning hankija otsustas seetõttu piirata lepingu täitmist algselt planeeritud perioodiga (15 ja 17 kuud) ning seetõttu peab hankija eeldatava maksumuse määramist õigeks ja leiab, et lihthange oli lubatav.
19. Eeldatav maksumus määratakse enne hanke väljakuulutamist ning lähtudes hanke dokumentides lubatud maksimumtingimustest. Hankelepingu projekti punkt 10.7 lubas lepingu pikendamist kuni 24 kuu võrra või sõiduki väljaostmist jääkväärtusega. Hankedokumentides sisalduv võimalus pikendada lepingut või osta sõiduk välja kohustab hankijat eeldatavat maksumust arvutama maksimaalse võimaliku maksumuse järgi. Hankeõiguse praktika ei luba eeldatava maksumuse arvestamisest välja jätta tingimusi, mis võivad lepingut rahaliselt suurendada.
20. Pakkumuste avamisel oli hankijal kohustus tuvastada, et eeldatav maksumus ületab lihthanke piirmäära. Ja kui pakkumuste maksumused viitavad selgelt sellele, et lepingu potentsiaalne kogumaksumus koos pikenduse või väljaostmise võimalusega ületab avatud menetluse piirmäära, peab hankija kas tunnistama menetluse kehtetuks või korraldama avatud hanke. Toetuse saaja seda ei teinud ning sõlmis lepingud lihthankena.
21. RHS ei võimalda õigustada vääralt määratud eeldatavat maksumust sellega, et hankija hiljem teatud võimalusi ei kasuta. Hankeõigus lähtub objektiivsest, mitte tagantjärele kohandatud maksumusest. Eeldatav maksumus ei sõltu sellest, mida hankija hiljem otsustab, vaid sellest, mida hankedokumendid võimaldavad.
22. Rakendusüksus asub seisukohale, et toetuse saaja on rikkunud RHS § 24 lg 1 punkti 2 (eeldatava maksumuse määramine) ja RHS § 14 lg 2 punkti 1 (piirmäärad) ja RHS § 3 punkte 1, 3 ja 5.

FINANTSKORREKTSIOONI PÕHJENDUSED

23. Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käsitletavate rikkumiste asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

---

¹ Osa nr I (pistikhübrid sõiduk) pakkumuse maksumus on 770,00 eurot kuus. Kuna lepingu p 10.7 võimaldab lepingut pikendada 24 kuu võrra, on hankelepingu eeldatava maksumuse määramisel vaja arvesse võtta esialgne lepingu kestvus (15 kuud) ja lisaks veel ka lepingu pikendamise võimalus (24 kuud), seega 15 kuud+24 kuud= 39 kuud. 39 kuud x 770,00 eurot/kuus= **30 030 eurot** on pistikhübridi sõiduki lepingu maksumus.

² Osa nr II invasõiduki pakkumuse maksumus on 1599,35 eurot kuus. Kuna lepingu p 10.7 võimaldab lepingut pikendada 24 kuu võrra, on hankelepingu eeldatava maksumuse määramisel vaja arvesse võtta esialgne lepingu kestvus (17 kuud) ja lisaks veel ka lepingu pikendamise võimalus (24 kuud), seega 17 kuud+24 kuud= 41 kuud. 41 kuud x 1599,35 eurot/kuus= **65 573,35 eurot** on ainuüksi invasõiduki lepingu maksumus.

³ Kui arvestada lepingu maksumust RHS § 24 lg 1 p 2 alusel (rendiperiood +jääkväärtus), tuleks osa I maksumuseks 15 kuud x 770,00 eurot/kuus=11 550 eur+29 259, 02 eurot (jääkmaksumus)= **40 809, 02 eurot**.

⁴ Osa II puhul tuleks maksumuseks 17 kuud x 1599,35 eurot/kuus=27 188,95 eur+22 225 eurot (jääkmaksumus)= **49 413,95 eurot**.

⁵ 18.06.2025 ja 25.06.2025 esitatud selgituskirjas.

24. Meetme määruse § 21 lg 2 kohaselt peab toetuse saaja täitma ÜM2022 §-s 10 ja 11 sätestatud, sh järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija RHS-i tähenduses (§ 11 lg 1). Harku Vallavalitsus on avaliku sektori hankija RHS-i § 5 lg 2 p 2 tähenduses.
25. TRO punkti 10 kohaselt lähtub toetuse saaja toetuse kasutamisel ja riigihangete läbiviimisel RHS-s sätestatud juhul, kui ta on hankija RHS-i tähenduses. RHS mõistes hankijatele kehtivad kõikide ostude puhul RHS §-s 3 toodud üldpõhimõtted. Kuna toetuse saaja on hankija RHS-i tähenduses, siis tuleb ostude puhul täita RHS § 3 üldpõhimõtteid.

Põhjendused rikkumise I osas

26. RHS § 28 lõike 1 kohaselt võib hankija riigihanke osadeks jaotada ja osta asju ning tellida teenuseid või ehitustöid eraldi, kui ta kohaldab iga osa kohta hankelepingu sõlmimisele või kontsessioonilepingu sõlmimisele kõigi osade summeeritud eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimise või kontsessioonilepingu sõlmimise korda.
27. RHS § 28 lõike 2 kohaselt ei või hankija jaotada riigihanget osadeks eesmärgiga eirata riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd. Hankija võib jaotada riigihanke osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud. Seega keelab RHS § 28 lg 2 jaotada hanget õigusvastaselt osadeks.
28. Hanke õigusvastase osadeks jaotamisega on tegemist, kui hankija ei ole eeldatava maksumuse määramisel summeerinud kokku kuuluvate lepingute maksumusi. Kokku kuuluvad need hankepingud, mis on RHS § 28 lg 2 kohaselt funktsionaalselt koostoimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud. Toodud määratluse kohaselt tuleb hankijal rakendatavate menetlusreeglite väljaselgitamiseks otsustada, kas planeeritav hange on eraldiseisev üksikhange⁶ või selle osa. Kui hange on üksikhange, saab lähtuda selle konkreetse soetuse eeldatavast maksumusest. Kui aga hanget võib pidada üksikhanke osaks, tuleb kohalduvate nõuete väljaselgitamiseks osade eeldatavad maksumused liita.
29. Asjade puhul tuleb üksikhankena käsitleda selliste asjade ostmist, mis on samalaadsed, st mõeldud samaks või samaseks otstarbeks⁷ ja seda tuleb alati hinnata. Antud juhul ostis toetuse saaja projekti raames Harku Vallavalitsusele kahe sõiduauto täisteenusrenti (RH 287612). Need tooted on olemuselt samalaadsed toetuse saaja RH 276833 käigus ostetud viie sõiduauto täisteenusrendiga, st mõeldud samaks otstarbeks ja sama eesmärgi saavutamiseks. Seetõttu leiab rakendusüksus, et RH 276833 ja RH 287612 raames tehtud soetuste puhul on tegemist üksikhanke osadega, mille eeldatavad maksumused tulnuks summeerida ja summast lähtuvalt valida õiguspärane menetluse liik.
30. Rakendusüksus hindas toetuse saaja selgitusi, miks hangete RH 276833 ja RH 287612 eeldatavaid maksumusi ei summeeritud. Toetuse saaja põhjendas eraldi hangete läbiviimist erineva kasutusotstarbe, projektipõhisuse, kasutusperioodi, töötajate ja sihtgrupi erinevusega ning ühe sõiduki invakohandusega. Rakendusüksuse hinnangul ei ole toetuse saaja selgitused piisavad. Summeerimise aluseks on hanke ese, mitte sõidukite sisemine kasutus või projektipõhine eesmärk. Mõlema hanke esemeks oli sõiduautode täisteenusrent, mis on liigiliselt samalaadne teenus. Projektipõhisus, tegevuse ajalisus või lepingu kestus ei ole RHS § 28 kohaselt aluseks summeerimiskohustusest loobumiseks. Samal aastal tehtud sama liiki ostud tuleb summeerida. Invakohandusega sõiduk ei muuda hanke üldist liiki ega vabasta summeerimiskohustusest. Hangete eraldi korraldamise tulemusena valiti RH 287612 puhul ebaõige menetlusliik, kuna summeeritud maksumus ületas lihthanke piirmäära.

⁶ Direktiivides ja kohtupraktikas kasutatakse ühe riigihanke määratlemiseks terminit „üksikhange“

⁷ Direktiiv 2014/24, art 5 lg 9 ja põhjendus 19

31. Õiguspärase menetlusliigi valik sõltub seega hankelepingu eeldatavast maksumusest, milleks on hankelepingu täitmisel eeldatavalt makstav kogusumma⁸ (RHS § 23 lg 2 p 1). Kui riigihanke eeldatava maksumuse arvestamine on RHSis sätestatust tulenevalt võimalik mitmel meetodil ja nendest meetoditest vähemalt ühe kasutamisel oleks riigihanke eeldatav maksumus võrdne kas lihthanke, riigihanke või rahvusvahelise piirmääraga või ületaks vastavat piirmäära, peab hankija arvestama riigihanke eeldatava maksumuse selle meetodi alusel (RHS § 23 lg 8). Seega antud juhul tuleb eelistada nii projekti raames kui ka väljaspool seda ostetud autode täisteenusrendi maksumuse summeerimist nende rahastamisallika põhisele arvestusele. Samuti tuleb arvestada asjaolu, et mõlemad hanked viidi läbi samal (so 2024) eelarveaastal.
32. Kuna kahe sõiduauto täisteenusrendi ostmise oli kavandatud projekti eelarves ja taotluse rahuldamise otsus⁹ saadi enne hanke 287612 korraldamist, pidi toetuse saajale olema selge, et kahe sõiduauto täisteenusrendi ostmisel riigihanke piirmäär¹⁰ projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul ületatakse.
33. Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja pidanuks lähtuvalt RHS § 28 lõikest 1 ja 2 ja § 14 lõike 2 punktist 1 projekti raames kahe sõiduauto täisteenusrendi ostmisel läbi viima avatud hankemenetluse.

Põhjendused rikkumise II osas

34. Vastavalt RHS §-s 3 toodud üldpõhimõtetele on hankija kohustatud järgima riigihanke korraldamisel muuhulgas järgmisi üldpõhimõtteid: tagama konkurentsi efektiivse ärakasutamise, kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning sõlmima hankelepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel.
35. RHS § 23 lõike 2 punkti 1 kohaselt arvestatakse riigihanke eeldatava maksumuse hulka hankelepingu täitmisel eeldatavalt makstav kogusumma, arvestades muu hulgas hankelepingu alusel võimalikke tulevikus tekkivaid kohustusi ja hankelepingu uuendamist.
36. Lähtuvalt RHS § 23 lg 2 punktist 1 tulenevatest nõuetest riigihanke eeldatava maksumuse määramisel lasub hankijal hoolsuskohustus kõik oma tellitavad teenused läbi mõelda, võttes sealjuures arvesse kõiki võimalikke tulevikus tellitavaid sama eesmärgi saavutamiseks vajalikke teenuseid ja lähtuvalt sellest valida õige hankelepingu sõlmimise kord teenuste tellimiseks. Toetuse saajale oli ette teada planeeritav eesmärk vajadus tellida sõiduautode täisteenusrenti, mis on sama eesmärgi saavutamiseks vajalik teenus.
37. RHS § 24 lg 1 punkt 2 sätestab, kuidas määrata selliste asjade hankelepingu eeldatavat maksumust, mille esemeks on asjade üürimine, rentimine või liisimine. Kui asjade üürimise, rentimise või liisimisega seotud tähtajalise hankelepingu tähtaeg on pikem kui 12 kuud, tuleb eeldatav kogumaksumus määrata koos intresside ja asja eeldatava jääkmaksumusega pärast hankelepingu tähtaja lõppemist. Seega hanke eeldatav maksumus oleks tulnud arvestada lähtudes RHS § 23 lg 1 punktist 2.
38. RHS § 23 lg 8 kohaselt ei või ühtegi riigihanke eeldatava maksumuse määramise aluse valikut kasutada riigihanke teostamiseks kehtestatud korra või nõuete eiramiseks. Kui riigihanke eeldatava maksumuse arvestamine on RHS-i 1.peatükis sätestatust tulenevalt võimalik mitmel meetodil ja nendest meetoditest vähemalt ühe kasutamisel oleks riigihanke eeldatav maksumus võrdne kas lihthanke, riigihanke või rahvusvahelise piirmääraga või ületaks vastavat piirmäära, peab hankija arvestama riigihanke eeldatava maksumuse selle meetodi alusel.

---

⁸ Arvestades muu hulgas hankelepingu alusel võimalikke tulevikus tekkivaid kohustusi ja hankelepingu uuendamist

⁹ Taotluse rahuldamise otsus 15.07.2024 nr 11.4-34/24/756

¹⁰ Asjade ja teenuste riigihanke piirmäär on 60 000 eurot.

39. Antud juhul mõlemad maksumuse arvestamise meetodid (vt p 16 ja p 17) ületavad avatud menetluse piirmäära.
40. Hankijal on kohustus tuvastada, kas pakkumuste maksumused viitavad sellele, et lepingu potentsiaalne kogumaksumus koos pikenduse või väljaostmise võimalusega ületab avatud menetluse piirmäära, ning vajadusel peab hankija kas tunnistama menetluse kehtetuks või korraldama avatud hanke. Toetuse saaja seda ei teinud ning sõlmis lepingud lihthankena. Isegi, kui hankija eksimus pole olnud tahtlik, ei muuda see asjaolu, et hanke läbiviimisel on lähtutud ebaõigest hankelepingu sõlmimise korrast.
41. Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja ei oleks tohtinud riigihankes nr 287612 sõlmida hankelepinguid nr 5-9/4/25 ja nr 5-9/5/25 ja pidanuks lähtuvalt RHS § 24 lõikest 1 punktist 2 ja § 14 lõike 2 punktist 1 tunnistama menetluse kehtetuks või korraldama avatud hankemenetluse.

KORREKTSIOONIMÄÄR 10%

42. ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.

Rikkumise I korrektsioonimäär 10%

43. ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.
44. Rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22 lg 3 p-s 2 toodud asjaolud. Selle kohaselt rakendatakse riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava, kuid riigihanke rahvusvahelisest piirmäärast väiksema eeldatava kogumaksumusega hankelepingu korral hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke osadeks jaotamisel eraldi riigihangeteks on rikutud riigihangete seaduse §-s 28 sätestatud tingimusi.
45. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt võib eelnimetatud juhul hankelepingule kohaldada 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui vähemalt hanketeade on avaldatud riigihangete registris.
46. ÜM2014 § 21 lg 1¹ punkt 4 sätestab, et kui §-des 22–22⁷ nimetatud rikkumise puhul esineb rikkumist kergendav asjaolu ning rikkumise finantsmõju Euroopa Liidu eelarvele saab pidada vähetõenäoliseks, kuid see ei ole välistatud, võib ettenähtud 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale erandina kohaldada 5- või 2-protsendilist määra. Seega peab rakendusüksus eelkõige hindama, kas antud juhul esinevad sellised rikkumist kergendavad ja finantsmõju vähendavad asjaolud, mille puhul oleks 10%-line finantskorrektsiooni määr selgelt ebaproportsionaalne ning võimalik oleks kohaldada määrana 5% või 2%.
47. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/106013 (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 103 lõike 1 koosmõjus ühissätete määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt ÜM2014s vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014s kirjeldatud rikkumise koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määrast väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

48. Rakendusüksus on hinnanud käesoleva rikkumise asjaolusid üksikasjalikult ning on seisukohal, et ei esine selliseid asjaolusid, mis eristaksid käesolevat rikkumist ÜM2014 § 22 lõikes 3 punktis 2 ja seda täiendavas lõikes 4 kirjeldatud samalaadsest rikkumisest, mistõttu ei kohaldu ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 4 toodud määrad ega muud 10%-st madalamad finantskorrektsiooni määrad. Kui toetuse saaja oleks projekti raames sõiduautode täisteenusrendi hankimisel järginud summeeritud maksumusest lähtuvat hankekorda ja korraldanud mõlemad hanked (RH 276833 ja RH 287612) avatud hankemenetlusena, osalenuks projektiga seotud hankes suuremal hulgal huvitatud isikuid ning hangitud sõiduautode täisteenusrendi kogumaksumus **võinuks** kujuneda toetuse saaja jaoks soodsamaks. Võttes arvesse, et sõiduautode täisteenusrendi pakkujaid on turul palju, tuleb sellise võimaluse tõenäosust pidada arvestatavaks. Lisaks on levinud ärimudeli ja turuloogika järgi tavapärane, et suuremas koguses tellimustele rakendatakse müüja poolt ka suuremat allahindlust.
49. Rakendusüksus lisab, et ka Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi C(2019) 3452 punkti 2.1 alapunkti 2 kohaselt tuleb asjade hankelepingle kunstlikult osadeks jagamise korral, kui selle tõttu ei avaldata kooskõlas siseriiklike õigusnormidega teavet hanke kohta, rakendada 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Kui analüüsida eelnimetatud juhendis ja ÜM2014 §-des 22–22⁷ toodud riigihangete rikkumiste puhul kohaldatavaid finantskorrektsiooni määrasid tervikuna, siis selgub, et hanke osadeks jagamine ja sellest tulenev menetluse ebaõige valik on üks karmimalt koheldavaid rikkumisi (maksimaalne finantskorrektsiooni määr 100%).
50. Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjuse summat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks¹¹.

Rikkumise II korrektsioonimäär 10%

51. Käesoleva rikkumise puhul esinevad ÜM2014 § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui alla riigihanke piirmäära riigihanke korraldamisel rikutakse riigihangete seadust, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.
52. ÜM2014 § 21 lõige 1 sätestab: *Kui struktuuritoetuse seaduse § 46 lõike 1 kohaselt ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele.*
53. ÜM2014 seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu otsuse punktides 11–27 kirjeldatu viitab ÜM2014 § 22 lõikes 3 punktis 2 ja seda täiendavas lõikes 4 kirjeldatud rikkumise asjaoludele (hanketeate avaldamise ja riigihanke osadeks jaotamise nõuete eiramine) 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Seega üldjuhul kohaldub sellistele rikkumistele 10% finantskorrektsioon.

---

¹¹ Eeltoodud põhimõtet toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtuasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

54. Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja kohustuste eiramise tagajärjel on tekkinud rahalise kahju oht, mille suurus ei ole võimalik hinnata¹², kuna puudub teave selle kohta, millised pakkujad, milliste hindadega ning milline edukas pakkumus oleks olnud juhul, kui hange oleks läbi viidud nõuetekohases avatud menetluses. Seetõttu ei ole tegemist üksnes formaalse rikkumisega, vaid sisulise rikkumisega, mis võis mõjutada konkurentsi ning hanke tulemust.
55. Rikkumise raskuse hindamisel arvestas rakendusüksus, et toetuse saaja viis läbi lihthanke suulise turu-uuringu põhjal kujundatud eeldatava maksumuse alusel, kuid pakkumuste avamisel ilmnis, et tegelik potentsiaalne lepingu maksumus ületas nii lihthanke kui avatud menetluse piirmäära. Sellest hoolimata hanget kehtetuks ei tunnistanud ega korraldatud avatud menetlust, vaid sõlmiti lepingud lihthankena. Tulenevalt RHS-ist on avatud hankemenetluse regulatsioon oluliselt erinev §-s 125 sätestatud lihthanke korraldamise reeglistikust (nt pikem pakkumuste esitamise tähtaeg), tagades oluliselt avaramalt hankest potentsiaalselt huvitatud ettevõtete teavitamise ühes võimalusega menetluses osaleda ja pakkumus esitada.
56. Kui toetuse saaja oleks korraldanud hanke RH 287612 avatud hankemenetlusena, osalenuks projektiga seotud hankes eelduslikult suuremal hulgal huvitatud isikuid ning hangitud sõiduautode täisteenusrendi kogumaksumus võinuks kujuneda toetuse saaja jaoks soodsamaks. Võttes arvesse, et sõiduautode täisteenusrendi pakkujaid on turul palju, tuleb sellise võimaluse tõenäosust pidada arvestatavaks. Lisaks on levinud ärimudeli ja turuloogika järgi tavapärane, et suuremas koguses tellimustele rakendatakse müüja poolt ka suuremat allahindlust.
57. Seetõttu ei ole põhjendatud käsitleda rikkumist sedavõrd väheolulisena, et rakendada 10 protsendist väiksemat, nt 2% või 5% finantskorrektsiooni määra. Arvestades rikkumise tegelikku mõju ning ÜM 2014 § 22 lõikes 4 sätestatud võimalust vähendada korrektsoonimäära juhul, kui hanketeade on avaldatud riigihangete registris, on rakendusüksuse hinnangul 10% finantskorrektsioon põhjendatud, tasakaalustatud ja vastab rikkumise raskusele.

Tervikuna hankete rakendatav korrektsoonimäär 10%

58. ÜM2014 § 21 lg 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra. Kuna hankes tuvastatud mõlema rikkumise puhul on finantskorrektsoonimäär 10%, siis on see ka hankete tervikuna rakendatavaks määraks.

RIKKUMISE SUMMA JA EELARVE VÄHENDAMINE

59. Hanke raames tekkinud kuludid on projekti tegevuse 12. „Kvaliteetse teenuse pakkumiseks kohandatud auto ja invabussi kasutusrenti võtmine (sh ka FleetComplete teenus)“ raames esitatud KD-ga nr 18, 19, 20, 21 ja 22 abikõlblikus summas 2133,35 eurot, mis on elluvijale välja maksmata.
60. Lähtuvalt antud otsusest loeb rakendusüksus abikõlbmatuks tegevusega 12 seotud kuludest 213,34 eurot (2133,35*10%). Kokku on **abikõlbmatu summa 213,34 eurot**, millest toetus moodustab 170,67 eurot ja omafinantseering 42,67 eurot.
61. ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse toetuse ja omafinantseeringu eelarvet vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal taotluse osalise rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile. Kui projekti toetuse ja omafinantseeringu proportsioon on muutunud, vähendatakse väljamakstud toetust ja omafinantseeringut vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile.

---

¹² Vaata joonealust märget nr 11

ÄRAKUULAMINE

62. Tulenevalt ÜSS § 13 lõike 2 punktist 3 andis rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist toetuse saajale võimaluse esitada oma seisukohad.
63. Rakendusüksus edastas 26.03.2026 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht ühes võimalike lisatõenditega hiljemalt 09.04.2026.
64. Toetuse saaja esitas 08.04.2026 seisukohad¹³, milles toob välja, et ei nõustu finantskorrektsiooni otsuse eelnõus toodud rikkumistega ega kavandatava 10% finantskorrektsiooniga ning leiab, et eelnõu ei võimalda õiguspärase haldusakti andmist, kuna hangete summeerimata jätmine oli põhjendatud: sõidukite hanked viisid läbi kaks iseseisvalt vastutavat osakonda erinevatel eesmärkidel ja erinevatest rahastusallikatest ning need ei teeninud sama funktsionaalset eesmärki, mistõttu oli RHS § 23 lg 6 alusel lubatav käsitleda neid eraldi ega olnud tegemist menetlusreeglite teadliku vältimisega. Vallavalitsus rõhutab, et eelnõus viidatud võimalik finantsmõju ja suurema konkurentsi argumentatsioon on oletuslik ja tõendamata, kuna avatud menetluse pisut pikem tähtaeg ei oleks realistlikult toonud kaasa rohkem pakkujaid ega soodsamat hinda, mõlemas hankes osalesid samad pakkujad ning edukad pakkujad olid erinevad, lisaks olid projektiga seotud sõidukid osaliselt kohandatud invasõidukid, mille maksumust ei saa võrrelda tavapäraste teenistusautodega. Samuti leiab toetuse saaja, et rakendusüksus ei ole hinnanud kergendavaid asjaolusid ega põhjendanud, miks ei võiks kohaldada leebemat (nt 5% või 2%) korrektsioonimäära, ning eelnõu ei vasta HMS §-des 54–56 tulenevatele põhjendamis- ja kaalumisnõuetele, kuna tugineb valdavalt oletustele ega võimalda hinnata otsuse õiguspärasust; sellest tulenevalt palub Harku Vallavalitsus finantskorrektsiooni kohaldamisest loobuda või vähemalt rakendada oluliselt leebemat korrektsiooni.
65. Euroopa Kohtu praktika järgi tuleb erandeid tõlgendada alati kitsalt ning hankija, kes soovib erandile tugineda, kannab tõendamiskoormist selle erandi esinemist tõendavate asjaolude osas. Vastavalt peab hankija suutma tõendada, et tegemist on iseseisva üksusega direktiivi 2014/24/EL põhjenduse 20 tähenduses, st üksus viib riigihankeid iseseisvalt läbi, teeb ise riigihangetega seonduvaid otsuseid ja vastutab nende eest, tal on asjaomaste riigihangete jaoks eraldi eelarverida, ta sõlmib hankelepingu sõltumatult ning rahastab seda oma kontrollitavast eelarvest.
66. Rakendusüksus ei nõustu toetuse saaja väitega, et hangete eraldi käsitlemine on põhjendatud üksnes seetõttu, et hanked viisid läbi erinevad struktuuriüksused (haldusosakond ning sotsiaals- ja tervishoiuosakond), kuna RHS kohaselt käsitatakse hankijat tervikuna ning organisatsioonisisene tööjaotus ei oma tähtsust hanke eeldatava maksumuse määramisel. Harku valla hankekorra¹⁴ kohaselt ei ole ette nähtud, et vallavalitsuse struktuuriüksus (nt osakond) võiks olla iseseisev hankija. Hankekord käsitleb hankijana Harku Vallavalitsust kui tervikut ning eraldi üksustena üksnes vallavalitsuse hallatavaid asutusi. Seega ei tulene hankekorra-st õiguslikku alust käsitada vallavalitsuse osakondi RHS § 23 lg 6 tähenduses iseseisvalt tegutsevate üksustena, kelle puhul oleks lubatav riigihanke eeldatava maksumuse arvestamine eraldi. Seetõttu ei saa eelarvelisele eraldatusele tuginedes jätta samaliigilisi hanked summeerimata ning neid tuleb käsitada ühe hankija – Harku Vallavalitsuse – hangetena. Lisaks eeltoodule nähtub riigihangete registris avaldatud andmetest ning hankedokumentidest, et nii hanke nr 276833 kui ka hanke nr 287612 puhul on hankijana märgitud Harku Vallavalitsus, mitte vallavalitsuse struktuuriüksus või osakond. Samuti on mõlema hanke raames sõlmitud lepingud sõlminud Harku Vallavalitsus (hanke nr 276833 hankelepingud nr 5-9/152/24 ja 5-9/153/24 sõlmiti 31.05.2024 ning hanke nr 287612 hankeleping nr 5-9/4/25 sõlmiti 31.12.2024). Eeltoodu kinnitab, et hankemenetlused viidi läbi

¹³ 08.04.2026 saadetud vastus nr 5-2/1712-1, asub toetuste süsteemi postkastis

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/422122023028>

ühe ja sama hankija poolt ning osakondi ei ole käsitatud iseseisvate hankijatena. Samuti ei saa nõustuda väitega, et hangitud sõidukid ei ole olnud vajalikud sama eesmärgi saavutamiseks ega toimi funktsionaalselt koos, kuivõrd RHS § 23 lg 6 tähenduses hinnatakse asjade või teenuste funktsionaalset terviklikkust nende üldise kasutusotstarbe alusel, mitte kitsalt konkreetse üksuse või kasutaja järgi. Sõidukite puhul on tegemist olemuslikult sama liiki hangetega, mille tavapärane funktsionaalne eesmärk on võimaldada transporti ja liikumist, sõltumata sellest, milline struktuuriüksus või isik konkreetset sõidukit kasutab. Seega on tegemist oma olemuselt samaliigiliste ja funktsionaalselt sarnaste hangetega, mille puhul tuleb lähtuda hankija kui terviku vajadusest, mistõttu ei ole põhjendatud käsitleda neid eraldiseisvate hangetena üksnes organisatsioonilise jaotuse või konkreetse kasutusotstarbe erisuste tõttu. Sellest tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et ei ole põhjendatud käsitleda eelnimetatud hankeid RHS § 23 lg 6 tähenduses eraldiseisvate üksuste hangetena ega jätta nende eeldatavat maksumust summeerimata.

67. Rakendusüksus ei nõustu toetuse saaja väidetega, nagu oleksid eelnõus esitatud järeldused võimaliku suurema konkurentsi ja soodsama kogumaksumuse osas alusetud ning selgitab, et finantsmõju hindamisel ei ole nõutav selle realiseerumise tegelik tõendamine, vaid piisav on usutava võimaluse esinemine, et rikkumine võis mõjutada konkurentsi ja seeläbi hankelepingu maksumust. Käesoleval juhul tuleb arvesse võtta ka hangete kronoloogiat: esimene hange (nr 276833) avaldati riigihangete registris 15.04.2024 ning hankelepingud sõlmiti 31.05.2024, samas kui teise hanke (nr 287612) ettevalmistamise ajaks oli toetuse saajale juba teada sama aasta varasem samaliigiline hankimine. Kuigi toetuse saaja esitas rakendusüksusele teise hankega seotud rahastustaotluse 13.06.2024 ja otsus selle osalise rahuldamise kohta tehti 15.07.2024, ei vabasta see teda kohustusest arvestada uue hanke planeerimisel juba samal eelarveaastal tehtud samaliigilisi oste. Seetõttu oleks toetuse saajal olnud võimalik ning RHS-ist tulenevalt ka vajalik teise hanke läbiviimisel arvestada varasema hankega ning valida vastav hankemenetluse liik, sh viia teine hange (nr 287612) läbi avatud hankemenetlusena. Argument, et hankija ei saanud ette näha hilisemat hankevajadust, ei ole määrav, kuna teise hanke (nr 287612) läbiviimise hetkel oli varasema hanke fakt objektiivselt teada ning tuli eeldatava maksumuse määramisel arvesse võtta.
68. Samuti ei nõustu rakendusüksus toetuse saaja väitega, et avatud hankemenetluses ei oleks olnud tõenäoline suurema hulga huvitatud isikute osalemine ega soodsama kogumaksumuse kujunemine ning märgib, et nimetatud hinnang ei taandu üksnes hankemenetluse minimaalsete tähtaegade formaalsele võrdlusele. Esiteks ei ole korrektne toetuse saaja väide, et lihthankemenetluses (hange nr 287612) oli pakkumuste esitamise tähtaeg 14 kalendripäeva ning avatud hankemenetlusega võrreldes vaid ühe päeva võrra lühem, kuna RHS-ist ja TsÜS-ist tulenevalt arvutatakse tähtajad täispäevades ning ajavahemik hanke avaldamisest 27.11.2024 kuni pakkumuste esitamise tähtajani 10.12.2024 moodustab 12 täispäeva (tundides arvestatuna ligikaudu 13 päevaga), mitte 14, mistõttu erinevus avatud hankemenetluse minimaalsete tähtaegadega on sisuliselt suurem kui toetuse saaja väidab. Teiseks ei piirdu avatud hankemenetluse ja lihthankemenetluse erinevused üksnes tähtaegade pikkusega – avatud menetlus tagab oma olemuselt laiemapõhjalise läbipaistvuse, selgemad menetlusreeglid ning suurema nähtavuse turuosalistele, mis suurendab objektiivselt potentsiaalsete pakkujate ringi ja konkurentsi intensiivsust. Kolmandaks rõhutab rakendusüksus, et finantsmõju hindamisel ei ole nõutav tõendada, et suurem konkurents või soodsam hind oleks kindlasti realiseerunud, vaid piisav on usutav võimalus, et rikkumine võis seda mõjutada; arvestades hangitava teenuse (sõiduautode täisteenusrent) turu olemust ning asjaolu, et pikemad tähtajad ja suurema mahuga hanked võivad võimaldada täiendavatel pakkujatel menetluses osaleda, ei ole võimalik välistada, et avatud hankemenetluse korral oleks konkurents olnud tihedam ning pakkumuste hinnatase võinud kujuneda soodsamaks. Seega ei ole toetuse saaja vastuväited põhjendatud ning üksnes väide tähtaja väikesest erinevusest ei lükka ümber RTK järeldust võimaliku konkurentsi ja finantsmõju kohta.

VAIDLUSTAMINE

69. Otsuse peale on õigus esitada vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saama (ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75).

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Tiina Richter
5917 7347
tiina.richter@rtk.ee